

Er ref/dnr: M2020/01705/Nm
Stockholm 2021-02-20

Miljödepartementet
103 33 Stockholm
Även insänd med e-post till:
m.registrator@regeringskansliet.se
m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se

Yttrande över Naturvårdsverkets skrivelse "En översyn av förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter"

Sammanfattning

Kristna Fredsrörelsen tillstyrker skrivelsens förslag, med följande förtydliganden och tillägg:

-Utöver de motiv till att Försvarsmakten ska inlemmas i miljöledningsförordningen som tas upp i skrivelsen finns ytterligare skäl till detta. Mot bakgrund av sitt uppdrag att främja Sveriges säkerhet är det av stor vikt att det säkerställs att Försvarsmaktens egna verksamhet inte bidrar till de säkerhetsrisker som klimatförändringarna innebär för Sverige och världen. Nuvarande interna miljöledningssystem är otillräckligt för att se till att det inte sker.

För Kristna Fredsrörelsen, dess medlemmar och samarbetande organisationer är engagemanget för fred och försoning nära kopplat till ett engagemang för en hållbar värld där miljöarbete inklusive ett arbete att bromsa klimatförändringarna är ofrånkomliga delar. Kristna fredsrörelsen är en del av ett ekumeniskt fredsarbete som innefattar många olika kyrkor, samfund och ekumeniska organisationer.¹ Det finns numer en utbredd oro för att klimatförändringarna kommer att leda till konflikter av olika slag och en ökad flyktingproblematik.

Kristna fredsrörelsen avstyrker skrivelsens förslag om en möjlighet att undanta uppgifter från rapporteringskraven samt förslaget om att fokusera på direkt miljöpåverkan:

-Vi håller inte med om förslaget att uppgifter ska kunna undantas rapportering. Det är av stor vikt att Försvarsmaktens inkludering i miljöledningsförordningen görs utan undantag. Möjligheter till undantag från kraven om ambitionshöjning, redovisning och systematiskt

---

¹ Sveriges kristna råds arbete för fred och mänskliga rättigheter med ekumenisk arbetsgrupp, se www.skr.org eller [Fred och mänskliga rättigheter - Sveriges Kristna Råd + Arbets- och referensgrupper - Sveriges Kristna Råd](#)

miljöarbete riskerar att undergräva arbetet mot att nå miljömålen och motverkar syftet med att inkludera Försvarmakten i förordningen.

-Vi håller inte med om förslaget om att fokus i förordningen ska ligga på direkt miljöpåverkan. Indirekt miljöpåverkan behöver fortsatt vara en del av miljöledningsförordningen. Problem med otydlighet bör istället hanteras genom en tydligare definition av begreppet indirekt miljöpåverkan.

4.2.1 Nya miljöledningsmyndigheter

Vi ställer oss positiva till förslaget.

För att Sverige ska kunna vara ledande i genomförandet av Agenda 2030² samt driva på för ett ambitiöst genomförande av Parisavtalet krävs att alla samhällets delar är med och arbetar åt samma håll.³ Försvarmakten är Sveriges näst största myndighet. Vi håller med om att det skapar otydlighet att Försvarmakten idag inte omfattas av förordningen, särskilt i ljuset av dess roll som särskild miljöledningsmyndighet. Om Sverige menar allvar med arbetet för att nå de nationella miljömålen och de globala målen för hållbar utveckling är det orimligt att fortsatt undanta en så stor aktör som Försvarmakten från den styrning och de redovisningskrav som gäller för samtliga andra större myndigheter i Sverige. Det finns utöver dessa argument särskilda skäl till varför just Försvarmakten inte fortsatt bör undantas den styrning som det skulle innebära att omfattas av miljöledningsförordningen.

För det första genomgår det militära försvaret en historisk upprustning vilket innebär en väsentlig utökning av verksamheten de kommande åren. Myndighetens storlek, verksamhet och den planerade upprustningen ger skäl att anta att myndighetens miljö- och klimatpåverkan både är betydande och kommer att öka.

För det andra motiveras Försvarmaktens verksamhet av att dess uppdrag är att skapa militär säkerhet. Det är av stor vikt att detta uppdrag inte utförs på bekostnad av andra former av säkerhet, eller att det spär på icke-militära säkerhetshot. Klimatförändringarna är ett av de största säkerhetshoten mot Sverige och vår planet, något som bland annat uppmärksammas i Sveriges nationella säkerhetsstrategi, som även slår fast att ”På inget annat område är behovet av förebyggande större och mer uppenbart.”⁴ Det finns stora risker att Försvarmakten i sin strävan efter militär säkerhet bidrar till klimatosäkerhet. Myndighetens klimat- och miljöpåverkan behöver utvärderas, redovisas och utsättas för ett systematiskt förbättringsarbete.

För det tredje finns tydliga tecken på att Försvarmaktens interna miljöledningssystem inte är tillräckligt. Även vad gäller myndighetens redovisning finns mycket att önska för att möjliggöra en demokratisk debatt samt ett effektivt svenskt klimatarbete. Försvarmakten

² Regeringens handlingsplan för Agenda 2030 2018-2020:

<https://www.regeringen.se/49e20a/contentassets/60a67ba0ec8a4f27b04cc4098fa6f9fa/handlingsplan-agenda-2030.pdf>, s. 3.

³ Detta konstateras också i regeringens klimatpolitiska handlingsplan: ”Alla politikområden måste dra åt samma håll. Vi når inte klimatmålen om vi gasar och bromsar samtidigt”.

<https://www.regeringen.se/49c770/contentassets/b0f74b9a2a024cfcb1ea42966963abfb/en-samlad-politik-for-klimatet--en-sammanfattning-av-regeringens-klimatpolitiska-handlingsplan.pdf>, s. 5.

⁴ Regeringens nationella säkerhetsstrategi:

<https://www.regeringen.se/48db21/globalassets/regeringen/block/aktualitetsblock/statsradsberedningen/nationell-sakerhetsstrategi.pdf>, s. 25.

redovisar till exempel inte sina samlade utsläpp av växthusgaser, sina konsumtionsbaserade utsläpp eller utsläpp av internationell verksamhet.⁵

4.2.2 Uppgifter som får undantas från rapportering

Vi ställer oss negativa till förslaget.

Det är av stor vikt att transparensen kring svenska myndigheters klimat- och miljöpåverkan är så stor som möjligt. Det är både en demokratisk fråga om rätten till insyn samt en fråga om klimatsäkerhet. Finns omfattande utsläpp som inte redovisas är detta ett hinder mot att nå upp till Sveriges miljö- och klimatåtaganden.

Det finns uppenbara risker med att tillåta undantag från rapporteringskraven då detta riskerar att leda till att omfattande data utelämnas, något som delvis skulle motverka syftet med att se till att inkludera samtliga stora myndigheter i förordningen. Viss specifik data bör dock kunna undantas om det finns särskilda skäl till det, om myndighetens totala utsläpp och påverkan ändå redovisas. Det är av stor vikt också för att de uppgifter och de data som inte redovisas öppet ändå ska finnas med i Sveriges nationella sammanställningar av den totala klimat- och miljöpåverkan. Dessa data måste därmed fortfarande sammanställas och rapporteras på aggregerad nivå, även i de fall det bedöms att mer detaljerad information inte kan göras offentlig. Det är också av stor vikt att samtliga beslut om att inte öppet redovisa viss data kan prövas och att det blir tydligt hur de intressen som talar mot att redovisa vägs mot det demokratiska värdet i att möjliggöra insyn samt mot de fördelar som tydlig, samstämmig och detaljerad data ger för att kunna följa upp Sveriges miljö- och klimatarbete.

4.2.3 Fokus på direkt miljöpåverkan

Vi ställer oss negativa till förslaget.

Att ta bort myndigheternas ansvar för indirekt miljöpåverkan från miljöledningsförordningen riskerar att minska fokus på livscykelperspektiv och miljömässig upphandling, båda perspektiv som kräver hänsyn till myndigheternas miljöpåverkan utanför den egna organisationen. Om ansvaret för indirekt miljöpåverkan tas bort ur förordningen ser vi risker med stora tolkningsproblem vad gäller att avgöra var gränsen går för varje myndighets miljöansvar. En tydligare definition av indirekt miljöpåverkan kan vara ett sätt att lösa problemet med vad som beskrivs som en svårhanterlig och alltför vid definition.

För att förtydliga vår utgångspunkt och motivation vill vi starkt hävda att miljöförstöring och ett klimat i förändring hotar vårt hopp om fred. Vi är beroende av varandra och av skapelsen, men den politik som leder till klimatförändringar är ett uttryck för bristande ansvarstagande och sviktande medmänsklighet.⁶

Vi följer den svenska freds- och klimatpolitiken och är glada över mycket, medan andra delar gör oss mycket bekymrade. Vi ser att ett fortsatt undantag för det svenska försvaret när det gäller den miljöhänsyn och miljöredovisning som gäller för andra svenska myndigheter av många skulle ses som just ett uttryck för bristande ansvarstagande och sviktande medmänsklighet.

⁵ För redogörelse kring Försvarmaktens klimatmål och klimatarbete under det egna miljöledningssystemet, se: <https://www.svenskafreds.se/frikortet/>

⁶ *Fred – detta vill kyrkorna i Sverige*, Sveriges kristna råds skriftserie nr 14, sid 16, se [Fred #14 - Sveriges Kristna Råd](#)

Vår starka förhoppning och förväntan är därför att det nu finns tillräckligt med politiskt mod att ta ett ansvarigt och medmänskligt beslut – för den hållbara freden, inte minst med tanke på kommande generationer.

Stockholm, 2021-02-22

Charlotte Sjöström Becker

Generalsekreterare
Kristna Fredsrörelsen